

Legyen szabad újrakezdeni!

Jean-Joseph Lataste emlékezete

Őrült ötlet volt: A 19. század közepén a dominikánus Jean-Joseph Lataste megalapította Franciaország keleti részén a Betánia nevű kolostort. A tizenkét nővér közül négyen korábbi fegyházlakók voltak. Ekkor léteztek már szigorú otthonok, ahol szerzetesek sok vezekléssel és kemény munkával vissza akartak vezetni „bukott” nőket az erény útjára. Lataste programja azonban hallatlan provokációt jelentett: azokat a fegyházból elbocsátott nőket, akik hajlamot éreztek a kolostori életre, föl akarta venni a maga gyülekezetébe – mégpedig úgy, hogy valamennyien egyenjogúak, teljes méltósággal bírnak és minden kötelezettség vonatkozik rájuk. Ennek megfelelően heves volt az ellenállás.

Egy a Garonne partján lévő Cadillac-ban élő, konok, antiklerikális, de egyáltalán nem ateista szőlőműves fiaként Alcide – ahogyan akkoriban még hívták – korán tudomást szerzett a rabok sorsáról. A településen állt egy régi kastély, amelyben közel négyszáz női fegyenc élt, akiket csavargás, prostitúció, lopás, gyermekgyilkosság miatt ítéltek el. Sorsuk érzékenyvé tette őt az egzisztenciális kérdések iránt: Hogyan válik az ember bűnözővé? Miért vágyakoznak emberek a szeretetre, és hoznak mégis szenvedést és halált? Miért álmodnak a boldogságról, és bonyolódnak mégis bűnökbe?

Alcide kezdetben pap akart lenni, de az örömtelen szemináriumi lelki vezetőik elvették a kedvét ettől. Apja tanácsára adófelügyelő lett, így aztán megismerte a gyári munkások szorult helyzetét azok bérkaszárnyaiban. Bevetette magát értük a „Vince-konferenciákban”: ezek a szervezett karitász előfutárai voltak. Amikor nagy szerelme, Léonide-Cécile tífuszban meghalt, 25 évesen belépett a domonkos rendbe, és aztán pappá szentelték. Ott újból találkozott fegyházlakó nőkkel a maguk vigasztalanul szürke öltözetében és rövidre nyírt hajával: olyan emberekkel, akiket megfosztottak emberi méltóságuktól, és akik már régen elvesztették minden illúziójukat.

Lataste nem tartott nekik erkölcsi prédikációkat, hanem olyanként akart föllépni, aki ismeri az emberi lélek bonyodalmaikat: „Isten nem kérdezi tőlünk, mik voltunk, őt csak az érdekli, mik vagyunk.”

Isten rehabilitálja a bűnössé válnak – de hogyan viselkednek az

embertársak? Ez az a döntő kérdés, amellyel Lataste meghaladta a szokványos gondoskodás szűk határait. Azt szerette volna, hogy az általa megálmodott kolostorokban a börtönökből elbocsátottak levethessék stigmájukat. „Azt kívánom, hogy senki se tudja meg börtönbüntetésük okát vagy tartamát. Ami volt, azt maradéktalanul el kell ásnia. Senki előtt soha nem szabad erre utalásnak történnie, csak a gyónásban és a lelkivezetésben.”

Ez nagyon sokat kívánt a részvevőktől. Egy ilyen „inkluzív” kolostorban minden nővérnek számolnia kellett azzal, hogy egykori bűnözőnek tartják. Lataste tartományfőnöke nem tartotta sokra az elgondolását, ahogyan legtöbb rendtársa sem. Mi lesz, ha az új rendtársak békétlenséget támasztanak vagy visszaesőknek válnak? Továbbá Lataste csak a börtönökből elbocsátott nők elenyészően csekély kisebbségét szólította meg. De ez jeladás volt a társadalom számára, hogy

gondolja át bizalmatlan előítéleteit. Ha már egy kolostor – abban a korban az erény és a vallásosság klasszikus modellje – megnyitja kapuit az egykori rabok számára, akkor a gyárak, műhelyek, parasztok miért nem adnak munkát nekik? Lataste érzélgős, de okosan érvelő brosúrát írt, és elküldte plébánosoknak, püspököknek, minden parlamenti képviselőnek és újság-szerkesztőségnek. Mindenesül realista lévén, számtalan beszélgetést folytatott sok szkeptikussal és néhány lelkes elvbarátjával. 1866. augusztus 14-én aztán megtörtént: Frasn-le-Château-ban megnyitotta kapuit a Betánia kolostor.

Ezután problémák százai vetődnek fel. A rend vezetése világossá teszi Lataste számára: pontosan két éve van arra, hogy szilárd jogi és gazdasági alapra állítsa művét. A rendőrség bejár a kolostorba, hogy ellenőrzéseket hajtson végre, a faluban rossz híresztelések keringenek. A plébános kijelenti, hogy nem akar a templomában látni „efféle személyeket”. A rendtársak azt jövendölik, hogy többé senki sem meri majd a rendre bízni gyerekei nevelését.

Lataste gyenge egészsége nem bírja sokáig a konfliktusokat. 1869-ben, 36 évesen meghal. Még halálos ágyán megesküszik a nővéreknek arra, hogy Betánia csak a kezdet, jele annak, hogy a kiengesztelődés és a testvériesség lehetséges. Fél évszázaddal később a közösség 355 nővért számlál.

A Betánia domonkos apácáinak ma öt közösségük létezik Németországban, és továbbiak Franciaországban, Svájcban, Hollandiában és a lettországi Rigában. „Kezsedni minden embernek az Isten által ajándékozott méltóságáért és egyrangúságáért. A bűnnel való bánásmódban az új élet esélyét keresni. A tehetetlenséget szolidárisan kibírni”: mindmáig ez áll a rendi szabályzatban.

Christian Feldmann

Forrás: Publik-Forum, 2019/24